

Bài 15: Nguyễn Trãi

Yết kiến:	<i>appear before the king</i>	Tham mưu:	<i>advisor</i>
Phục thù:	<i>revenge</i>	Hoang mang:	<i>confused, worried</i>
Mê tín:	<i>superstition</i>	Cống hiến:	<i>contribute</i>

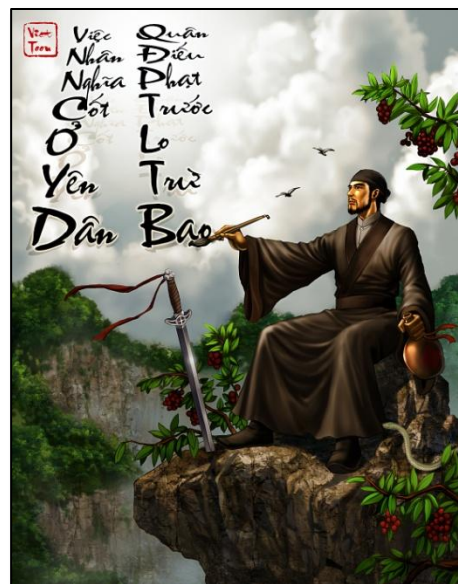
Ông Nguyễn Trãi là con ông Bàng Nhân Nguyễn Phi Khanh. Đời nhà Hồ, ông đã thi đỗ tiến sĩ (1400). Khi ông Nguyễn Phi Khanh bị nhà Minh bắt về Kim Lăng, ông theo khóc, lên đến ải Nam Quan không chịu trở lại. Ông Phi Khanh bảo rằng: “*Con phải trở về mà lo trả thù cho cha, rửa thẹn cho nước, chứ đi theo khóc lóc mà làm gì?*” Từ đó ông trở lại, ngày đêm lo việc phục thù. Ông ra giúp Bình Định Vương, bày mưu định kế để lo sự bình định.

Khi Bình Định Vương về đánh ở Lỗi Giang, thì ông Nguyễn Trãi xin vào yết kiến, dâng bài sách bình Ngô. Vua xem lấy làm hay, dùng ông ấy làm tham mưu.

Cuối năm 1417 binh lương khí giới đầy đủ, Lê Lợi chọn ngày khởi binh vào sơ tuần tháng Giêng năm 1418. Vì cuộc bại trận của nhà Hồ và nhà Hậu Trần, lòng người còn hoang mang, Nguyễn Trãi phải lợi dụng lòng mê tín của nhân dân. Ông cho nhúng bút vào mật viết lên nhiều lá cây trong rừng tám chữ: “*Lê Lợi vi quân, Nguyễn Trãi vi thần*”, sau đó kiến theo đường mật ăn thủng lá thành hình 8 chữ kể trên. Nhân dân cho là điềm thần dị, đồn đại rất nhiều nên người ta theo mỗi ngày một đông.

Lê Lợi phát cờ khởi nghĩa xưng là Bình Định Vương. Bình Định Vương dẹp xong giặc Minh rồi, sai ông Nguyễn Trãi làm tờ báo cáo cho thiên hạ biết. Tờ *Bình Ngô Đại Cáo* này làm bằng Hán văn, là một bản văn chương rất có giá trị trong đời Lê.

Nguyễn Trãi là một người nhân nghĩa, cống hiến tất cả trí tuệ nghị lực của mình để đem sự độc lập cho quốc gia và sự hạnh phúc cho dân chúng.

Nguyễn Trãi viết bài *Bình Ngô Đại Cáo*.

Trả Lời Câu Hỏi

(Cho các em trả lời những câu hỏi sau.)

1. Ông Nguyễn Phi Khanh đã khuyên con như thế nào?

2. Nguyễn Trãi gặp Lê Lợi ở đâu?

3. Khi gặp Lê Lợi, Nguyễn trãi đã dâng gì cho vua?

4. Dựa trên lòng mê tín của dân chúng, ông Nguyễn Trãi đã dùng mưu gì để chiêu mộ binh lính?

5. Nguyễn Trãi là người như thế nào?

Ngữ Vựng

(Giúp các em chọn và khoanh tròn các định nghĩa thích hợp với những từ sau.)

1. Từ đó ông trở lại, ngày đêm lo việc **phục thù**. Từ “**phục thù**” có nghĩa là:
 - *Làm ơn cho kẻ thù.*
 - *Tha thứ cho kẻ thù.*
 - *Trả mối thù lớn.*
2. Ông ra giúp Bình Định Vương, **bày mưu định kế** để lo sự bình định. Từ “**bày mưu định kế**” có nghĩa là:
 - *Cầm quân đánh giặc.*
 - *Đưa ra kế sách để giúp diệt giặc.*
 - *Giúp vua lên ngôi.*
3. Ông ra giúp Bình Định Vương, bày mưu định kế để lo sự **bình định**. Từ “**bình định**” có nghĩa là:
 - *Đi theo giặc.*
 - *Đẹp yên giặc già.*
 - *Nổi lên gây loạn.*
4. Khi Bình Định Vương về đánh ở Lỗi Giang, thì ông Nguyễn Trãi xin vào **yết kiến**, dâng bài sách bình Ngô. Từ “**yết kiến**” có nghĩa là:
 - *Gặp anh em.*
 - *Gặp bạn bè.*
 - *Gặp vua.*
5. Lê Lợi chọn ngày khởi binh vào **sơ** tuần tháng Giêng năm 1418. Từ “**sơ**” có nghĩa là:
 - *Cuối.*
 - *Đầu.*
 - *Giữa.*
6. Nhân dân cho là điềm thần dị, **đồn đại** rất nhiều nên người ta theo mỗi ngày một đông. Từ “**đồn đại**” có nghĩa là:
 - *Đóng binh ở một chỗ.*
 - *Giữ kín, không nói cho một ai.*
 - *Truyền miệng một cách rộng rãi.*

Thêm Dấu

(Đọc cho các em thêm dấu.)

Khi ông Nguyễn Phi Khanh bị nhà Minh bắt về Kim Lang, ông theo khóc, lên đến ai Nam Quan không chịu trở lại.

Con phải trở về mà lo trả thù cho cha, rửa thẹn cho nước, chớ đi theo khóc lóc mà làm gì?

Ông ra giúp Bình Định Vương, bày mưu dinh kế để lo sự binh dinh.

Chính Tả

(Đọc cho các em viết chính tả. Sau đó, cho các em đọc lại từng câu.)

Sửa Lỗi Chính Tả

(Đọc cho các em sửa lỗi chính tả. Cho các em khoanh tròn những chữ sai lỗi chính tả. Sau đó, cho các em viết lại nguyên câu.)

Khi Bình Định Vương về đóng ở Lỗi Giang, thì ông Nguyễn Trãi xin vào yết kiếng, dâng bày sách bình Ngô. (3 lỗi)

Ông cho nhúng bút vào mực viết lên nhiều lá cây trông rờng tám chữ: “Lê Lợi vi quân, Nguyễn Trãi vi thần” (3 lỗi)

Tập Làm Văn – Cách Kết Bài

Nói gần, nói xa, chẳng qua nói thật. Trong một bài văn, đoạn kết là phần khó viết nhất. Rất nhiều khi người đọc cảm thấy thất vọng với kết cuộc, và điều đó có thể phá hủy tất cả những cảm nghiệm của họ đối với nguyên cả văn bản. Đôi khi tác giả phải viết đi viết lại phần kết hàng chục lần. Tuy nhiên, có những điều chúng ta có thể làm để việc này được thực hiện một cách dễ dàng hơn. Một đoạn kết luận hay đạt được ba tiêu chuẩn này:

1. **Có cảm giác hoàn tất** – Một đoạn kết hay phải có một cảm giác đặc biệt, và đó là cảm giác của sự hoàn tất: không còn gì để tác giả phải nói. Bài viết đã được gói gọn, tóm tắt và trói buộc lại một cách hoàn chỉnh nên người đọc cảm thấy thoả mãn.
2. **Cho người đọc một điều gì để suy nghĩ hoặc làm** – Người đọc thích ngẫm nghĩ một chút sau khi đọc xong. Họ thích có một điều gì để cân nhắc, phản ánh, một điều gì để họ giữ lại cho tương lai. Theo lý tưởng, những tư tưởng của em sẽ nán lại trong tâm hồn người đọc sau khi họ đọc xong câu văn cuối cùng. Đây thật sự là thử thách của việc làm văn.
3. **Đạt được những mong mỏi của người đọc** – Qua phần mở đầu và thân bài, em đã tạo nên những mong mỏi và dự đoán trong tâm trí người đọc. Phần kết bài của em phải đáp ứng những mong muốn đó, nó phải làm trọn sự hứa hẹn của tất cả những gì đã đi trước.

NHỮNG CÁCH KẾT BÀI HAY

1. Kết luận với một lời khuyên.

Nếu bạn đang nghĩ về việc nhảy dù từ máy bay, xin hãy nghe tôi: đừng suy nghĩ nữa.

Dường như trong bản chất làm người, ta muốn khuyên bảo người khác làm những điều mình nghĩ họ nên làm. Khuyên bảo là một cách tốt để kết bài.

2. Kết luận với một điều gì em muốn người đọc ghi nhớ.

Bạn luôn luôn phải nhớ giữ một chìa khóa dự trữ ở đâu đó. Biết chừng đâu bạn sẽ cần đến nó.

Cách này tương tự như một “lời khuyên” ở phía trên. Cách này sẽ có hiệu quả vì nó để lại cho người đọc một điều gì rõ ràng, riêng biệt để suy ngẫm.

3. Kết luận với cảm tưởng lớn.

Đến lúc phải đi, không một ai trong chúng em muốn rời nhau cả. Trong khi em tạm biệt mọi người, em nghĩ về những cuộc vui chúng em đã có, và những trò gì chúng em sẽ chơi trong lần gặp sau này.

Đôi khi, ở phần cuối của một sự kiện quan trọng, một cảm giác duy nhất (mong là một cảm giác tốt) sẽ đọng lại tràn trề trong chúng ta. Cho dù chúng ta buồn tủi, hờn giận, hoặc sợ sệt, kết thúc bằng một cảm tưởng lớn thường có hiệu quả.

4. Kết luận với một điều gì em muốn người đọc làm.

Hãy hạ quyết tâm rèn luyện cơ thể ngày hôm nay. Tắt ti-vi đi, đặt bất cứ sách vở gì em đang đọc xuống – đương nhiên là ngoại trừ bài học này – và hãy sống lành mạnh. Em sẽ không hối tiếc.

Đây là loại kết thúc rất mạnh mẽ. Việc nói cho người đọc làm là một chuyện lớn bởi vì hầu hết chúng ta không muốn làm những việc người khác sai bảo. Nhưng nếu em có một nguyện vọng chính đáng và quan trọng, thì loại kết thúc này có thể thích hợp. Nó thường được dùng trong những bản văn thuyết phục liên quan đến những vấn đề chính trị, xã hội, và cộng đồng.

5. Kết luận với điều em đã học hỏi.

Em học được rằng em không nên nói dối tại vì làm như vậy chỉ đem lại cho em nhiều rắc rối thêm. Từ nay về sau, em sẽ không nói dối. Nếu em gặp khó khăn, em sẽ nói cho một người nào đó biết để họ giúp đỡ em.

Đây là loại kết luận “bài học đạo đức” thường gặp trong những câu chuyện chúng ta từng nghe lúc còn bé. Nó vẫn là một loại kết luận tốt cho các em và cả người lớn nữa.

6. Kết luận với lời giới thiệu hoặc phê bình.

Tôi xin giới thiệu cuốn sách này cho bất cứ ai thích những cuộc phiêu lưu, mạo hiểm và những câu chuyện lý thú.

hoặc

Tuy rằng thức ăn cũng khá ngon và không quá đắt, e là tôi không thể giới thiệu nhà hàng này cho tất cả mọi người. Ở đây rất ồn ào, và phục vụ thì chậm chạp. Theo tôi nghĩ, những gia đình với trẻ em không nên chọn chỗ này.

Rất giống như loại kết với “lời khuyên”, lời “giới thiệu/phê bình” cũng bảo người đọc nên hoặc không nên làm việc gì. Nhưng “giới thiệu/phê bình” có vẻ thân thiện và nhẹ nhàng hơn. Nó giống như là một sự đề nghị hoặc mời gọi hơn là một sự đòi hỏi.

7. Kết luận với ý chính.

Thế đấy, mặc dù có được một tư phòng sạch sẽ và không bị phá phách thì tốt đẹp, nhưng em vẫn chọn có một em trai hoặc em gái ngay bây giờ nếu có thể. Điều mâu thuẫn là, nếu em có được người em đó, em sẽ ước gì em là con một sau khi áo em bị mất hoặc ipod của em bị làm hư. Cuộc đời là như vậy. Vật gì mình không có luôn luôn là vật mình ham muốn.

Đoạn cuối của bài văn thường được người đọc nhớ rõ nhất. Vậy tại sao không để lại điều quan trọng nhất mà em muốn họ ghi nhớ? Kết luận với ý chính luôn là một cách tốt. Cái khó là làm sao em phải gây dựng dần dần lên và giữ ý chính đến sau cùng.

8. Kết luận với một câu hỏi.

Tôi vẫn cảm thấy rối rắm về việc đã xảy ra. Nếu tôi rơi vào tình huống đó nữa, tôi sẽ làm giống như vậy không, hay là tôi sẽ có hành động khác?

Nếu em mở bài với câu hỏi, vậy em có thể kết bài với câu hỏi không? Tại sao nhiều người viết thích hỏi? Tại sao câu hỏi có hiệu quả trong bài viết? Toàn bộ cả văn bản chỉ dùng câu hỏi thôi có được không? Đoạn văn này gợi ý gì cho em về việc ấy?

NHỮNG CÁCH KẾT BÀI KHÔNG TỐT

1. Kết luận bằng cách loan báo.

Hết. Xong. Chấm bút. v.v..

Đây không phải là một đoạn kết của bài văn, nhưng chỉ là sự loan báo của sự kết thúc. Nếu bài văn là một truyện con nít thì không sao, trường hợp độc giả là những người còn quá trẻ để nhận biết em đã viết xong, nhưng đây sẽ là một sự thất vọng lớn cho những người đã từng đọc nhiều.

2. Kết luận với câu “Tôi mong bạn thích truyện của tôi.”

Vậy thôi đó, tôi chỉ có bấy nhiêu để nói. Tôi mong bạn thích truyện của tôi.

Nếu ai đã thích mẫu truyện, phần cuối này sẽ làm họ thay đổi ý kiến. Và nếu ai đã không thích nó, họ sẽ chẳng thích gì thêm chỉ vì người viết mong muốn họ thích.

3. Kết luận dư thừa, không cần thiết

Trong bài viết này, em đã bàn về chuyện này, chuyện kia...

Phần kết luận này hoàn toàn dư thừa và vô vị. Người đọc đã đọc phần mở đầu và thân bài rồi, hy vọng là họ sẽ biết em đã viết về những gì.

4. Kết luận với câu “Nó chỉ là một giấc mơ.”

Tôi sắp sửa... thì tôi tỉnh dậy. Nó chỉ là một giấc mơ.

Đừng để loại kết này cám dỗ em. Người đọc thường không thích những câu chuyện được chấm dứt như thế này.

